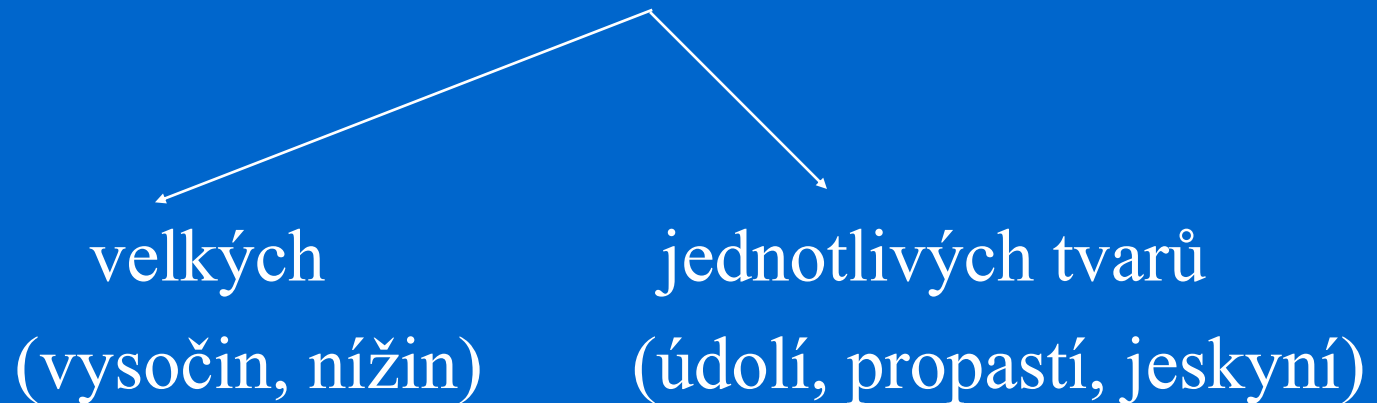

Základní geomorfologická terminologie

terminologie

- speciální názvosloví
 - obecné (např. údolní niva, závrt, jeskyně)
 - oronyma = jména jednotlivých složek reliéfu

-
-
-

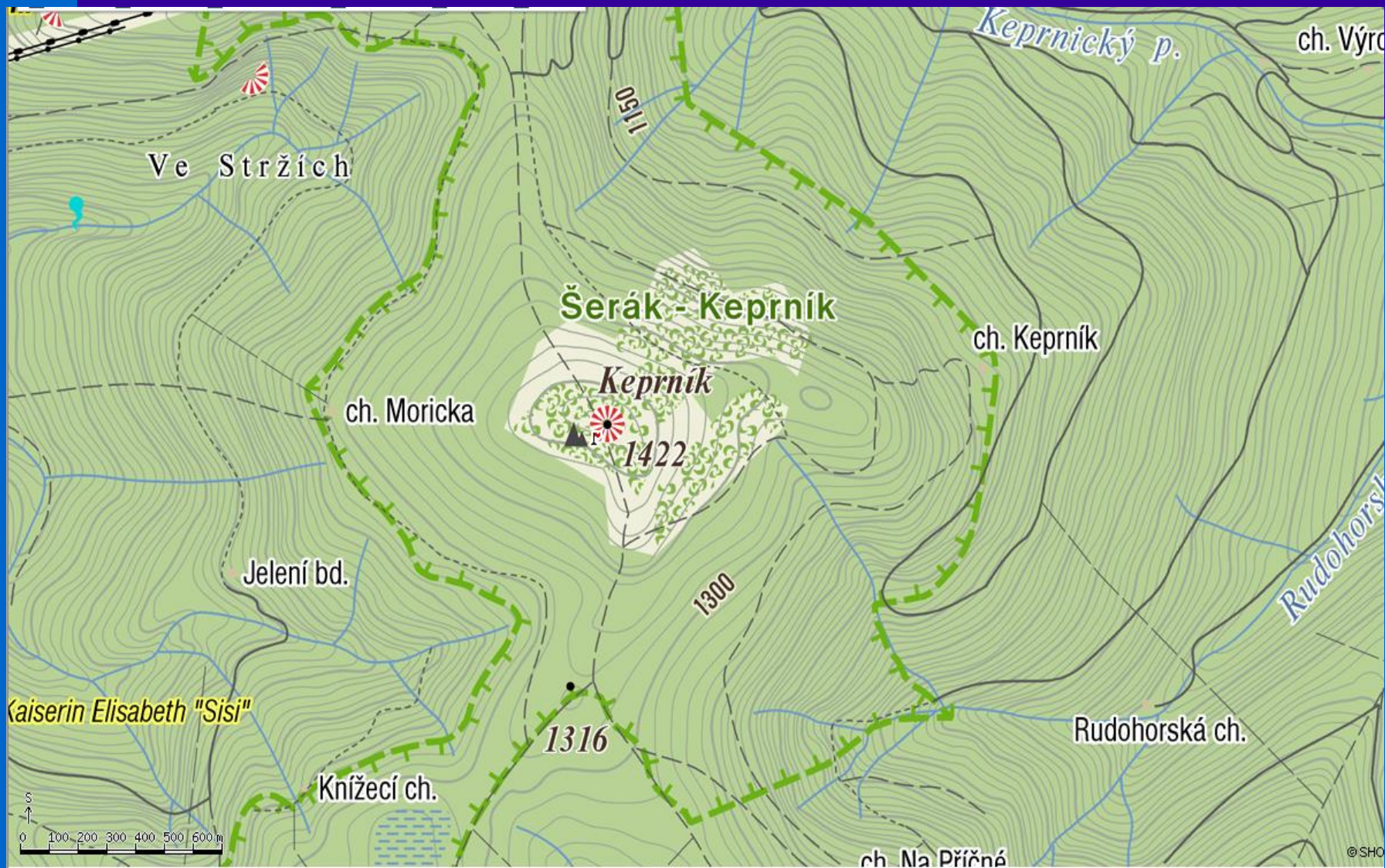
Základní morfometrické charakteristiky reliéfu

- bodové, liniové a plošné

Bodové morfometrické charakteristiky (uzly)

- **Vrcholové body**
- **Depresní body**

Liniové morfometrické charakteristiky

Úpatnice - čára styku dvou různě skloněných dílčích ploch na rozhraní úbočí a údolí, svírajících spolu zpravidla tupý úhel

Údolnice - čára spojující místa největšího vhloubení údolního terénního tvaru

- má ze všech spádnic tohoto terénního tvaru nejmenší sklon

spádnice - myšlená čára, orientovaná v každém bodě ve směru maximálního sklonu povrchu

Hřbetnice - čára styku dvou přilehlých svahů téhož hřbetu

- spojuje relativně nejvyšší body terénního tvaru (je i rozvodnicí)
- má ze všech spádnic na ploše hřbetu nejmenší sklon

-
-
-

Plošné morfometrické charakteristiky jsou geometricky jednoduché plochy

= morfologické jednotky, facety nebo elementární povrchy

- jsou odděleny hranami (lomy spádu)
- pokud vznikají jednosměrným působením jednoho geomorfologické pochodu, označujeme tyto plochy jako geneticky stejnorodé

Klasifikace povrchových tvarů:

3 úrovně:

- GJP - geometricky jednoduchá plocha
- tvar reliéfu
- typ reliéfu

Geometricky jednoduchá plocha

Plochy navzájem odděleny lomy spádu
- stýkají se v uzlech

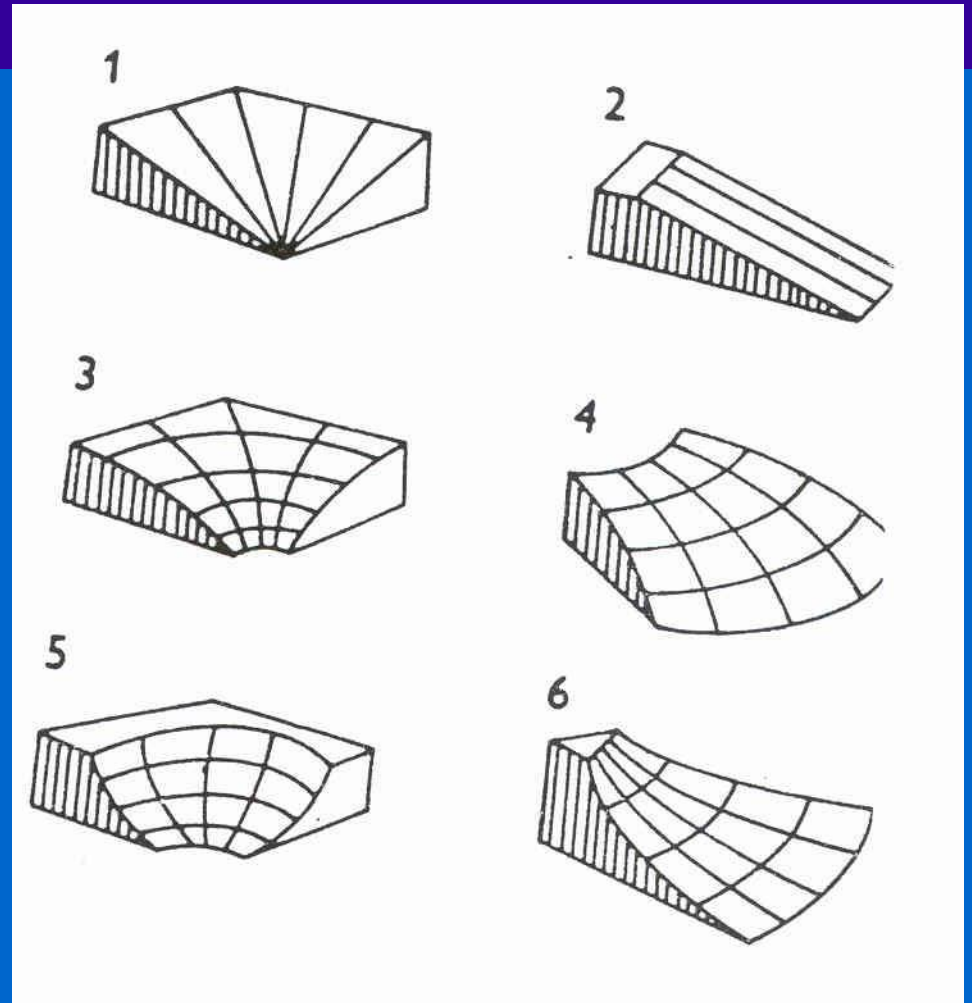
Klasifikace ploch:

1. podle vzhledu
2. podle sklonu
3. podle orientace
4. podle geneze
5. podle expozice

Podle vzhledu
= podle tvaru spádnic

plochy:

- přímé
- konvexní (vypouklé)
- konkávní (vhloubené)

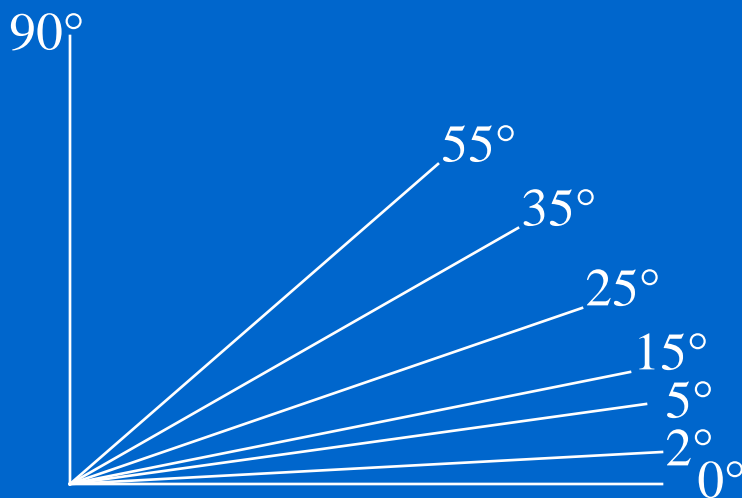
spádnice - probíhá kolmo na vrstevnice

•
•
•

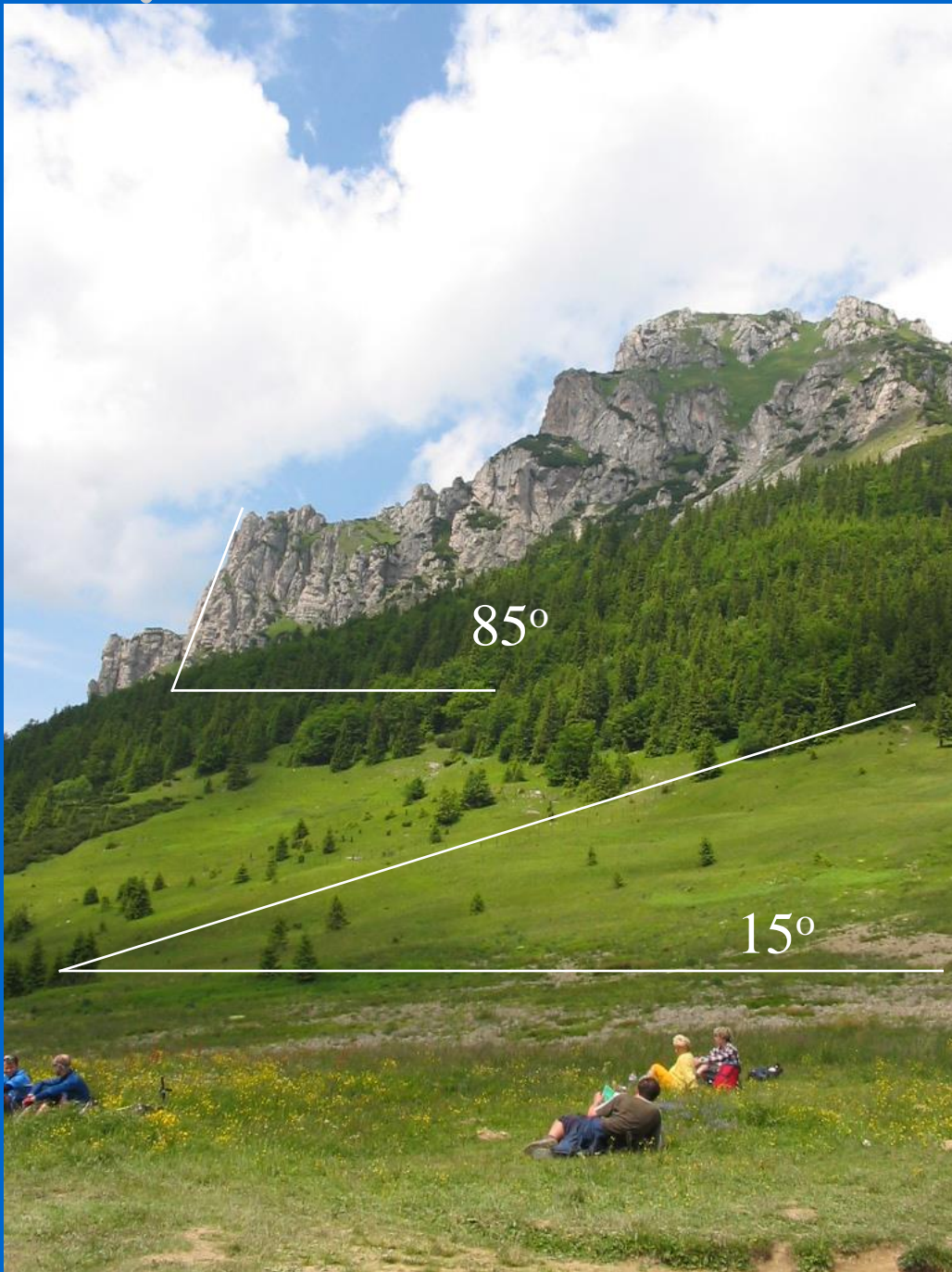
podle sklonu:

- měřením v terénu
- měřením na mapě pomocí sklonového měřítka

plochy:

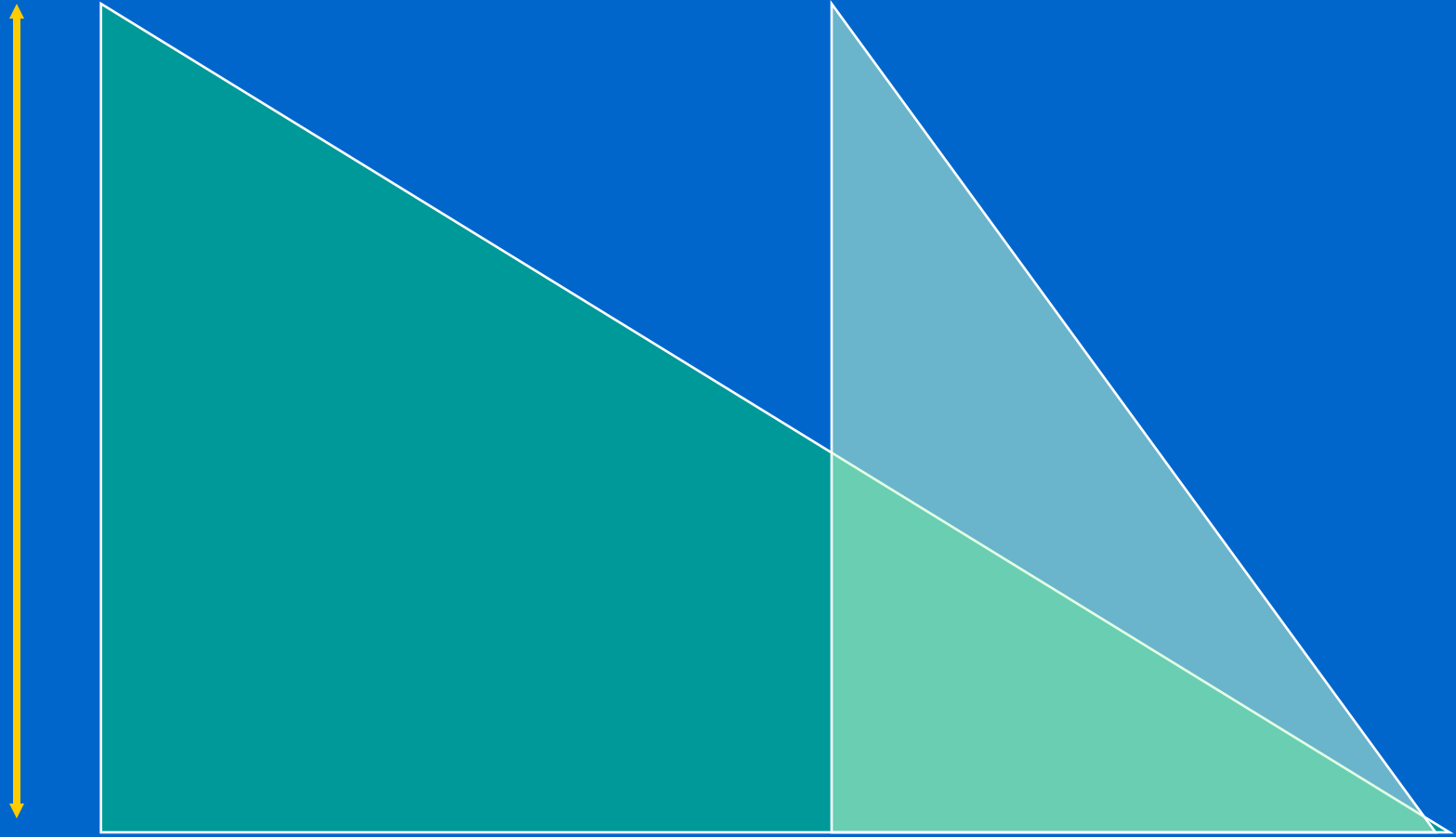
- ⇒ sruby (vyšší než 15 m - stěny)
- ⇒ srázy
- ⇒ velmi příkře skloněné
- ⇒ příkře skloněné
- ⇒ značně skloněné
- ⇒ mírně skloněné
- ⇒ rovinné

85°

15°

-
-
-

vzdálenost mezi vrstevnicemi

-
-
-
-
-
-
-
-

-
-
-

Expozice plochy

- morfometrický parametr
- vyjadřuje míru vystavení georeliéfu působení exogenním činitelům
- definována jako úhel mezi normálou plochy a směrem, vůči němuž expozici uvažujeme (např. slunečnímu záření, větru nebo atmosférickým srážkám)

expozice svahu je závislá na:

- orientaci plochy
- sklonu plochy
- je velmi důležitá pro intenzitu a druh exogenních geomorfologických pochodů
- u klimatických charakteristik: anemoorografickém efektu

-
-
-

Tvar reliéfu

- Jednoduchá, zpravidla malá část reliéfu
- složená z GJP

Klasifikace tvarů reliéfu podle:

- velikosti
- vzhledu: konvexní
konkávní
ploché
- geneze

typ	subtyp	velikost	příklad
mikroformy	efemerní	cm ²	erozní rýha
	střední	m ²	krápník
mezoformy	malé	100 m ²	kráter
	střední	10 000 m ²	skalní věž
	velké	0,1 – 10 km ²	moréna
makroformy		100 km ²	sopka
velké morfostruk tury		10 ⁴ km ²	klenba
Megaformy		10 ⁶ km ²	šelf
planetární formy		10 ⁷ km ²	oceánská pánev

Konvexní tvary

- pahorek - vyvýšenina malých rozměrů; $RV < 150$ m
 - kupa - ploše zaoblená vyvýšenina s půdorysem kruh nebo elipsa
 - kužel - ostrý vrchol
- vrch - RV 150 - 300 m
- hora - RV 300 - 600 m
- velehora - $RV > 600$ m
- hřbet x hřeben
- temeno - nejvyšší část hřbetu
- rozsocha

hřbet

Konkávni tvary

- kotlina - ze všech stran vyšší reliéf, ploché dno
- brázda - výrazná, úzká, protáhlý tvar
- brána - spojuje sníženiny
- úval - otevřený; čelní předhlubeň
- pánev - strukturní
- prolom - tektonický
- rift - makroforma
- závrť - v krasu
- koryto vodního toku

Tvary reliéfu

podle geneze:

- akumulční tvary
 - fluviální, eolické, glaciální,....
- erozní (destrukční tvary)
- strukturní tvary
- antropogenní tvary

-
-
-

Typy reliéfu

- soubor tvarů georeliéfu
- typologie: morfometrické typy reliéfu

podle geneze

podle absolutní nadmořské výšky

podle relativní nadmořské výšky

- vztaženo k jednotkové ploše (např. 1 km²)

- typy reliéfu podle absolutní nadmořské výšky:

nížiny

vysočiny

- typy reliéfu podle relativní výškové členitosti

roviny (0 - 30 m)

pahorkatiny (30 - 150 m) 30 - 75 - 150 m

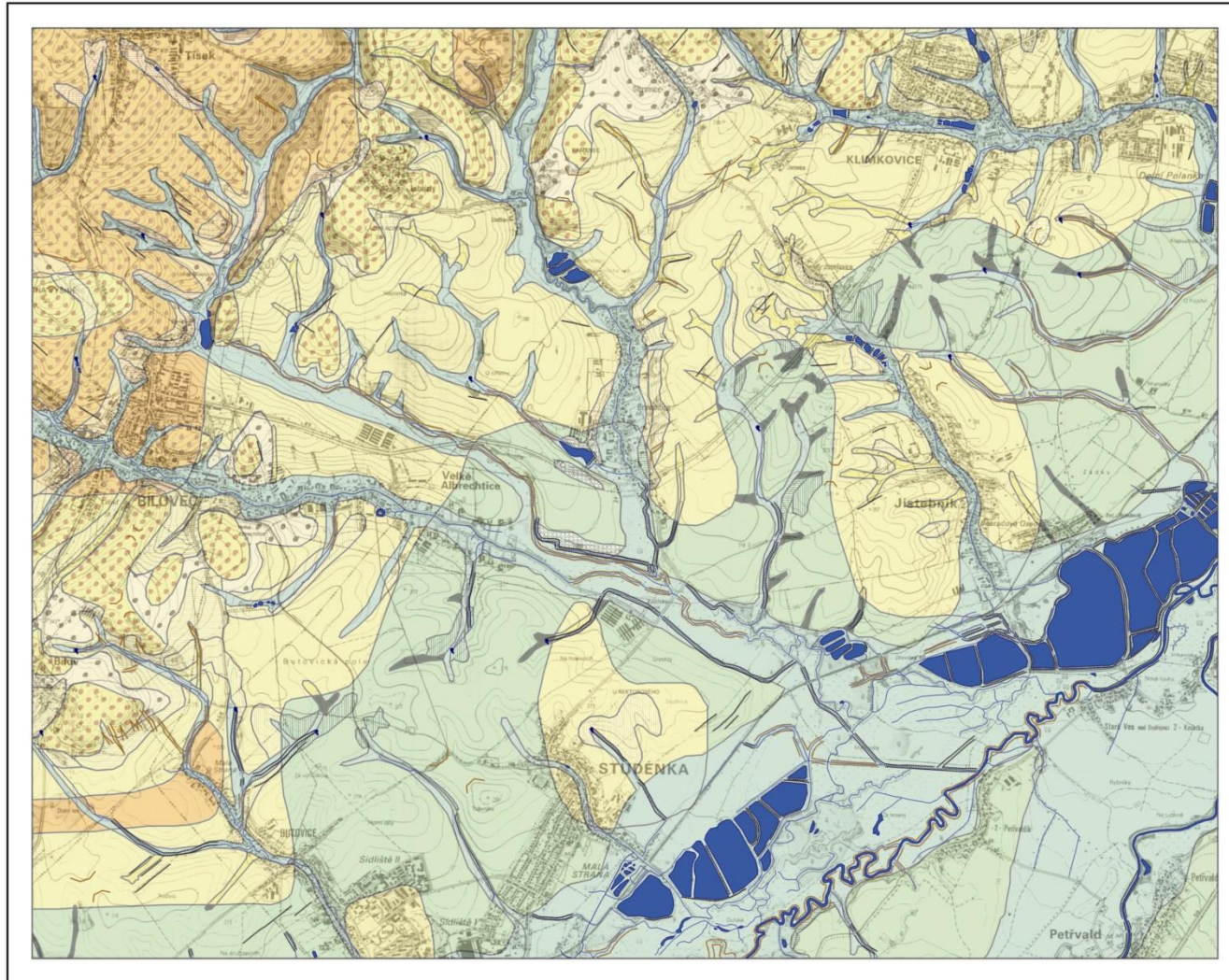
vrchoviny (150 - 300 m) 150 - 225 - 300 m

hornatiny (300 - 600 m) 300 - 450 - 600 m

velehornatiny (nad 600 m)

GEOMORFOLOGICKÉ REGIONY A VYBRANÉ TVARY RELIÉFU

15 - 433 Studénka

TYPY RELIÉFU

- údolní niva
- Roviny**
- roviny na deluviofluviálních sedimentech
- roviny na deluviálních sedimentech
- roviny na spraších
- roviny na sedimentech sálského zalednění
- roviny na terasových štěrcích
- Ploché pahorkatiny**
- ploché pahorkatiny na deluviofluviálních sedimentech
- ploché pahorkatiny na deluviálních sedimentech
- ploché pahorkatiny na spraších
- ploché pahorkatiny na sedimentech sálského zalednění
- ploché pahorkatiny na sedimentech elsterského zalednění
- ploché pahorkatiny na terasových štěrcích
- ploché pahorkatiny na eluviích
- ploché pahorkatiny na hradecko-kyjovickém souvrství
- Členité pahorkatiny**
- členité pahorkatiny na deluviofluviálních sedimentech
- členité pahorkatiny na deluviálních sedimentech
- členité pahorkatiny na spraších
- členité pahorkatiny na terasových štěrcích
- členité pahorkatiny na eluviích
- členité pahorkatiny na hradecko-kyjovickém souvrství

VYBRANÉ TVARY RELIÉFU

- Fluviální tvary**
- strž typu ovrag
- strž typu balka
- nezpevněné břehy
- pramen
- Antropogenní tvary**
- hráz
- regulované toky
- násep
- agrární terasa
- Ostatní**
- vodní plochy
- vodní toky
- sedlo

0 1 000 2 000 m

1 : 25 000

-
-
-

- typy reliéfu podle geneze

- reliéf pevnin:

- strukturní typy reliéfu

- typ reliéfu podle převládajícího působení

- exogenních činitelů (fluviální, glaciální,.....)

- reliéf oceánského dna